

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 21.4.2009
COM(2009) 199 final

Recomandare de

DECIZIE A CONSILIULUI

de acordare de asistență reciprocă României

Propunere de

DECIZIE A CONSILIULUI

de acordare de asistență financiară comunitară pe termen mediu României

Recomandare de

DECIZIE A CONSILIULUI

de acordare de asistență reciprocă României

precum și

Propunere de

DECIZIE A CONSILIULUI

de acordare de asistență financiară comunitară pe termen mediu României

EXPUNERE DE MOTIVE

1. INTRODUCERE

România a înregistrat o creștere economică foarte ridicată în cursul ultimilor ani, care a atins o medie de 6,5% începând cu 2002, ridicându-se chiar și la 7,1% în 2008. Creșterea a fost generată, în primul rând, de cererea internă de consum și investiții, care a fost alimentată de o expansiune a intermedierei financiare finanțate din străinătate și de creșterea substanțială a salariilor. Împrumuturile externe ridicate au condus la creșterea rapidă a datoriei externe, care a atins 53% din PIB la sfârșitul anului 2008, iar împrumuturile acordate adesea în valută au dus la creșterea vulnerabilității bilanțurilor gospodăriilor și întreprinderilor la schimbările bruște ale cursului de schimb. Presiunile cererii interne au fost amplificate și de politica fiscală prociclică, împrumuturile publice crescând de la 1,2% din PIB în 2005 la 5,4% din PIB în 2008, contrar avizelor repetate ale Consiliului și recomandării de politică a Comisiei din iunie 2008, care solicitau consolidarea fiscală și ameliorarea gestiunii bugetare.

Încetinirea mondială a creșterii economice și sporirea aversiunii față de risc cu privire la vulnerabilitatea generată în interiorul țării au condus la reducerea semnificativă a fluxurilor de capital spre România. Presiunile asupra cursului de schimb au crescut, conducând la o deteriorare cumulativă de mai mult de 30% începând cu luna august 2007. În al patrulea trimestru 2008, cererea internă s-a redus cu mai mult de 4% de la an la an, în principal ca urmare a scăderii consumului privat, de la o rată de creștere din două cifre înregistrată în primele trei trimestre. În plus, evoluția competitivității externe și a productivității a fost afectată de ritmul lent al reformelor structurale întreprinse de la aderarea la UE. Guvernul se confruntă la rândul său cu dificultăți în creștere pe piața de obligațiuni, cu randamente medii mai ridicate cu aproximativ 300 pbs în ultimul an și bazate aproape în totalitate pe titluri cu scadențe pe termen scurt.

În acest context, la 6 martie 2009 autoritățile române¹ au solicitat CE sprijin pentru balanța de plăți, adresând solicitări similare și FMI și Băncii Mondiale. Deși pentru moment nu se înregistrează o criză acută, acestea consideră că un sprijin financiar extern este necesar în condițiile actuale pentru creșterea fondului-tampon de rezerve valutare ale României, plecând de la un scenariu care prevede tensiuni semnificative privind finanțarea externă atât a sectorului public, cât și a celui privat în următorii doi ani. Un program ar contribui, de asemenea, la consolidarea încrederii în capacitatea României de a își respecta obligațiile externe.

Comisia și Președinția Consiliului au anunțat la 9 martie că UE este pregătită să participe împreună cu FMI la un pachet coordonat de finanțare în vederea sprijinirii stabilității balanței de plăți a României. Totuși, s-a insistat asupra faptului că asistența financiară este condiționată de angajamentul ferm al autorităților române de a implementa un program de măsuri de sprijin.

Pe baza discuțiilor cu Comisia și cu FMI, autoritățile române vor trimite o scrisoare de intenție Comisiei și FMI în care vor scoate în evidență elementele cheie ale programului lor de ajustare economică. Asistența financiară acordată de Consiliu României este condiționată de primirea acestei scrisori. Obiectivul principal al acestui program de ajustare este amortizarea efectelor scăderii bruște a afluxului de capital privat, și, în același timp, implementarea măsurilor de politică vizând soluționarea dezechilibrelor interne și externe și consolidarea sectorului financiar. În contextul acestui program, instituțiile mamă ale celor mai mari nouă bănci străine stabilite în România s-au angajat în mod coordonat să își mențină nivelul global al expunerii din România și să furnizeze capital suplimentar, în cazul în care este necesar.

2. EVOLUȚIE ȘI PERSPECTIVE MACROECONOMICE

După mai mulți ani de creștere susținută a PIB, care a atins o medie anuală de 6,5% începând cu 2002, creșterea a scăzut brusc în al patrulea trimestru 2008 la 2,9% de la an la an. Acest fapt a fost cauzat, în principal, de scăderea cu aproape 4% de la an la an a consumului privat, care s-a combinat cu o încetare a împrumuturilor acordate de bănci. În al patrulea trimestru, formarea brută de capital fix a încetinit brusc, trecând de la 30% de la an la an în primul trimestru la puțin sub 3%. În ceea ce privește oferta, încetinirea a fost cauzată de contracția industriei cu aproximativ 8%, care a urmat expansiunii de 5,5% din trimestrul 1 din 2008. Construcția și serviciile au înregistrat și ele declinuri importante.

Scăderea bruscă a cererii interne în al patrulea trimestru a condus și la încetinirea importurilor, a căror rată anuală de creștere a devenit negativă spre sfârșitul anului (-18% de la an la an), o nouă deteriorare a acestora fiind înregistrată în ianuarie 2009 (-28% de la an la an, calculată în RON). Performanța la export s-a deteriorat, de asemenea, în mod semnificativ (-8% de la an la an în decembrie 2008 și -13% în ianuarie 2009). La nivel global, în 2008, deficitul de cont curent s-a redus ușor, dar a rămas la un nivel ridicat de 12,3% din PIB, după ce atinsese 13,5% din PIB în 2007. În ceea ce privește finanțarea, investițiile străine directe au

¹ În conformitate cu mandatul privind împrumuturile necomunitare acordate statelor membre ale UE adoptat de Comitetul economic și financiar (CEF) la 29 septembrie 2008, solicitarea a fost introdusă printr-o scrisoare a ministrului de finanțe Gheorghe Pogea adresată comisarului Joaquin Almunia. O scrisoare similară a fost redactată de membrul CEF Ștefan Nanu și adresată secretarului CEF Odile Renaud Basso și membrului Comisiei din CEF Marco Buti.

acoperit aproximativ 54% din deficitul de cont curent în 2008. Diferența a fost finanțată în principal prin datoria externă (în cea mai mare parte privată), care a crescut până la aproximativ 53% din PIB la sfârșitul anului 2008.

În timpul expansiunii economice, deficitele de forță de muncă datorate fluxurilor importante de emigranți și unei ponderi relativ ridicate a forței de muncă necalificate au contribuit la apariția unei spirale a salariilor și prețurilor, creșterea salariilor depășind-o pe cea a productivității. Creșterea salariilor a fost foarte puternică în primele două trimestre din 2008 (creșterea anuală a salariilor nominale fiind de aproximativ 25%) dar s-a temperat între timp, atingând 13% de la un an la altul în ianuarie 2009. Cu toate că prețurile bunurilor și alimentelor au scăzut, inflația IPC a crescut din nou, de la 6,3% în decembrie 2008 la 6,9% în februarie 2009, ca urmare a deprecierii nominale efective de 8% care a avut loc în acest interval de timp.

Având în vedere încetinirea bruscă a activității economice în al patrulea trimestru 2008 și deteriorarea probabilă a perspectivelor economice mondiale, rata de creștere a PIB este prevăzută să devină negativă în 2009 și să atingă aproximativ -4%, în principal ca urmare a contracției consumului și investițiilor, compensată parțial de o corectare a deficitului extern.

3. FINANȚELE PUBLICE

România a dus o politică fiscală prociclică de-a lungul anilor 2005-2008, perioadă marcată de o creștere explozivă a cererii, deficitul global crescând de la 1,2% din PIB în 2005 la 5,4% din PIB în 2008, în condițiile în care rata reală de creștere a PIB a atins, în medie, 6,5% și contrar îndrumărilor repetate exprimate în avizul Consiliului privind programul de convergență al României din februarie 2008 și în recomandarea de politică a Comisiei din iunie 2008. Aceasta s-a datorat în mare parte planificării și execuției bugetare în general slabă. Veniturile excepționale au fost utilizate, în general, prin rectificări bugetare în cursul exercițiului respectiv, nefiind create rezerve suplimentare pentru perioadele mai dificile. Unele slăbiciuni ale administrației publice au contribuit, la rândul lor, la o execuție insuficientă repetată a planurilor de cheltuieli de capital, iar o parte a resurselor prevăzute pentru investiții au fost ulterior transferate la cheltuielile curente precum salariile din sectorul public și transferurile sociale. Creșterea salariilor din sectorul public a devenit un element generator al creșterilor salariale din sectorul privat, nivelurile salariilor fiind mai ridicate în sectorul public. În perioada 2005-2008 totalul cheltuielilor cu salariile din sectorul public s-a dublat în termeni nominali. De asemenea, în ultimele săptămâni ale anului se concentrează mari cheltuieli, ceea ce afectează în mod grav credibilitatea și predictabilitatea bugetară. În ciuda îndrumărilor exprimate în recomandarea de politică a Comisiei din iunie 2008, nu au fost realizate progrese în ceea ce privește implementarea unui cadru fiscal obligatoriu pe termen mediu.

Bugetul 2009 prezentat de noul guvern și aprobat de parlament la sfârșitul lunii februarie conține o serie de măsuri care vizează reducerea deficitului de la 5,4% din PIB în 2008 la 2,0% din PIB în 2009, în condițiile unei ipoteze de creștere reală a PIB de 2,5%. Măsurile includ stoparea angajărilor și reducerea unor sporuri diverse din sectorul public, reducerea cheltuielilor cu bunurile și serviciile, limitarea creșterilor salariale din sectorul public și legarea pensiilor de inflație mai degrabă decât de evoluția salariilor. De asemenea, guvernul a planificat o creștere substanțială a investițiilor publice. Totuși, la data adoptării era deja clar că obiectivul privind deficitul era nerealist, în special din cauză că atât scenariul macroeconomic aflat la baza acestuia, cât și previziunile privind veniturile erau prea

optimiste. În plus, în absența unei reforme globale a politicii de cheltuieli, existau riscuri privind implementarea măsurilor care vizează cheltuielile.

4. PIEȚE FINANCIARE

Sistemul financiar al României este dominat de sectorul bancar, care s-a dezvoltat foarte rapid în ultimii ani. Activele nete totale ale sectorului bancar din România au atins aproximativ 315 miliarde RON la sfârșitul anului 2008 (62% din PIB). În mare parte, băncile aparțin investitorilor străini. În decembrie 2008, instituțiile de credit cu capital majoritar străin (inclusiv sucursalele băncilor străine) controlau 88% din totalul activelor nete ale tuturor instituțiilor de credit care își desfășurau activitatea în România. În România, băncile din Austria, Grecia, Franța și Italia sunt cele mai expuse.

În ultimii ani, sectorul bancar din România a încurajat creșterea creditelor, raportul dintre volumul creditului și cel al depozitelor crescând până la 122% în 2008. Deși creșterea creditelor a pornit de la o bază foarte scăzută, creșterea mai ales a creditelor în valută (care reprezenta aproximativ 59% din creditele interne acordate sectorului privat în ianuarie 2009) a condus la o dependență masivă a sectorului bancar din România de finanțarea străină. În a doua jumătate a anului 2008, acordarea creditelor a încetinit în mod considerabil, creșterea anuală a creditelor reducându-se de la 60% în iunie 2008 la 36,5% în decembrie 2008.

Deși pentru moment sectorul bancar pare să rămână solid și cu o capitalizare sănătoasă (cu o rată de acoperire a capitalului de 12,3% la sfârșitul lui 2008), stabilitatea financiară din România ar putea fi supusă unor tensiuni. Deteriorarea perspectivelor economice implică eventualitatea unei creșteri rapide a ponderii creditelor neperformante în următoarele luni. De asemenea, deoarece sectorul privat din România depinde în mod considerabil de creditele exprimate în valută, o nouă depreciere a leului ar afecta în mod serios bilanțurile gospodăriilor și întreprinderilor.

5. BALANȚA DE PLĂȚI ȘI CERINȚELE PRIVIND FINANȚAREA EXTERNĂ

Faza de expansiune economică din ultimii ani a României a fost caracterizată de apariția unor dezechilibre externe majore și de o acumulare nesustenabilă a pasivelor externe. Deficitul de cont curent a crescut de la 5,8% din PIB în 2004 la 13,5% din PIB în 2007 și a rămas peste 12% din PIB în 2008. În consecință, datoria externă brută s-a ridicat la 55% din PIB la sfârșitul anului 2008.

Piețele financiare din România au suferit presiuni continue de la începutul lui octombrie 2008 până în prezent. Reducerea efectului de levier, bazele slabe pe care se fundamentează economia României și nivelul scăzut al ratingului afectează în mod accentuat piața monetară, interbancară și cea a acțiunilor și obligațiunilor. Asupra finanțării externe se va exercita, pentru încă o perioadă de vreme, o presiune semnificativă, având în vedere că s-ar putea ca atât deficitul persistent -deși în scădere- de cont curent, cât și necesitatea de a reînnoi datoria de proporții pe termen scurt sau pe termen mai lung exprimată în valută să nu fie acoperite în totalitate de investițiile străine directe și de alte afluxuri financiare și de capital, pentru perioada 2009-2011.

În lumina celor menționate anterior, Comisia este de părere că există o amenințare gravă la adresa balanței de plăți a României. Prin urmare, Comisia recomandă Consiliului adoptarea unei decizii de acordare de asistență reciprocă. Nevoile totale de finanțare până în primul

trimestru din 2011 sunt estimate la 20 miliarde EUR. În această valoare sunt incluse sume pentru deficitul de cont curent prevăzut și pentru perioada următoare, reînnoirea insuficientă a împrumuturilor care ajung la scadență, ieșirile de capital și acumularea oficială de rezerve valutare până la atingerea unui nivel prudential. Se consideră că rata de reînnoire a expunerilor în România a băncilor străine va fi de 100% imediat după acordarea asistenței mutuale, în conformitate cu angajamentul solicitat principalelor bănci străine de menținere a expunerii în România (așa cum a fost confirmat în declarația comună a acestora de pe 26 martie 2009), în condițiile în care se presupune că rata de reînnoire a datoriei externe corporative față de companiile mamă și cea a datoriei externe a băncilor românești este de 50% în 2009. Pentru 2010 și 2011, se estimează că toate pasivele externe care ajung la scadență vor fi reînnoite în proporție de 100%, în paralel cu stabilizarea așteptată a pieței financiare și cu debutul prevăzut al relansării principalelor piețe românești de export. În afara țintei de rezerve valutare suficient de ridicate (de mai mult de 100% din datoria externă pe termen scurt rămasă la scadență), ipotezele privind alte ieșiri de capital, precum retragerile din depozitele nerezidenților, scăderea creditelor comerciale și ieșirile de capitaluri investite în portofolii sunt precaute, permițând luarea în calcul a unor rezerve suplimentare. Ipotezele privind creșterea PIB, care au servit drept bază, sunt de -4% în 2009 și 0% în 2010. Deficitul de cont curent este prevăzut la 7½% din PIB în 2009 și 6½% din PIB în 2010.

6. SPRIJIN DIN PARTEA UE ÎN CADRUL MECANISMULUI PENTRU BALANȚA DE PLĂȚI, CARE FACE PARTE DIN EFORTUL INTERNAȚIONAL DE ASISTENȚĂ

Având în vedere dificultățile grave cu care se confruntă balanța de plăți a României și cu condiția unui angajament ferm al autorităților române de a implementa un vast program de ajustare fiscală, financiară și structurală, în urma consultării Comitetului economic și financiar la 17 martie 2009, Comisia recomandă Consiliului acordarea asistenței reciproce prevăzute de articolul 119 din tratat.

În plus, în urma consultării Comitetului economic și financiar, Comisia propune Consiliului, după adoptarea deciziei sus-menționate a Consiliului de acordare de asistență reciprocă României la recomandarea Comisiei, să adopte o decizie prin care să i se acorde României, în cadrul mecanismului UE pentru statele membre [reglementat de Regulamentul (CE) nr. 332/2002 al Consiliului din 18 februarie 2002], asistență financiară pe termen mediu de până la 5 miliarde EUR, în vederea sprijinirii sustenabilității balanței de plăți a acesteia.

Date fiind circumstanțele actuale, de afluxuri reduse de capital și dezechilibre fiscale și externe importante, apare ca fiind oportună acordarea de asistență financiară pe termen mediu României în cadrul mecanismului pentru balanțele de plăți ale statelor membre [în temeiul Regulamentului (CE) nr. 332/2002]. Obiectivul imediat este facilitarea unei ajustări sistematice a deficitului extern, care să conducă la scăderea presiunii excesive exercitate asupra cursului de schimb, în absența căreia acesta din urmă ar putea afecta în mod grav bilanțurile întreprinderilor și ale gospodăriilor, ceea ce ar duce la o recesiune mai severă și la tensiuni în sectorul bancar.

Nevoile totale de finanțare până în primul trimestru din 2011 sunt estimate la 20 miliarde EUR. Asistența UE pentru România va fi acordată în paralel cu un sprijin din partea FMI, în cadrul unui acord stand-by (SBA), în valoare de 11,40 miliarde DST (aproximativ 12,95 miliarde EUR, 1085% din cota FMI a României). Un sprijin multilateral suplimentar de 2 miliarde EUR va fi furnizat în modul următor: în plus față de activitățile sale

obișnuite de creditare, Banca Mondială furnizează 1 miliard EUR, iar BEI și BERD furnizează, la rândul lor, 1 miliard EUR.

La 26 martie 2009, instituțiile mamă ale celor mai mari 9 bănci străine de pe piața românească s-au angajat împreună să își mențină expunerea globală în România de-a lungul perioadei aferente programului și au fost de acord să își sprijine filialele din România pentru ca acestea să își mențină buna poziție financiară actuală pe tot parcursul perioadei de turbulență a pieței și de încetinire economică. Acest angajament va fi reafirmat în scrisorile individuale adresate de băncile principale Băncii Naționale a României (BNR) care, împreună cu autoritățile de supraveghere din țara de origine, va monitoriza cu atenție acest angajament. Asistența financiară din partea UE este furnizată ca sprijin al angajamentului ferm al autorităților române de a implementa un program economic cuprinzător. Acest program a fost convenit cu autoritățile române.

Comisia va verifica la intervale regulate, în colaborare cu CEF, prin intermediul misiunilor și al raportărilor regulate, dacă sunt îndeplinite condițiile privind politicile economice de care depinde asistența. În cursul implementării programului, Comisia va furniza, de asemenea, avize suplimentare privind politicile și asistență tehnică în anumite domenii specifice. Principalele elemente ale programului sunt:

a. Consolidarea fiscală

Guvernul se angajează să întreprindă eforturi suplimentare de ajustare fiscală, de 1,1% din PIB, în plus față de măsurile care reprezintă 3% din PIB și care sunt incluse în bugetul pe 2009 adoptat în februarie 2009. Pe baza previziunilor revizuite privind contracția PIB, de 4% în 2009, și a măsurilor bugetare suplimentare, autoritățile și-au fixat ca obiectiv un deficit public de 5,1% din PIB, ceea ce implică o ajustare structurală importantă față de rezultatele din 2008. Bugetul modificat pe 2009, bazat pe perspectivele economice actualizate, și măsurile suplimentare vor fi aprobate de Parlament în al doilea trimestru din 2009.

Consolidarea fiscală va aborda în principal aspecte legate de cheltuieli. Cheltuielile publice primare vor fi reduse cu încă 0,85 puncte procentuale din PIB față de bugetul pe 2009. Această reducere va fi obținută prin i) o diminuare (estimată la aproximativ 4 - 4½% față de nivelul din 2008) a cheltuielilor cu salariile din sectorul public prin anularea creșterilor salariale din acest sector (totalizând 5 procente) programată pentru 2009 sau prin reduceri suplimentare de personal producând un efect echivalent și prin reducerea locurilor de muncă din sectorul public, inclusiv prin înlocuirea parțială a angajaților care pleacă (1 din 7); ii) reduceri suplimentare ale cheltuielilor cu bunurile și serviciile și ale subvențiilor pentru întreprinderile publice; iii) reducerea cheltuielilor de capital cu anumite bunuri precum autovehiculele și echipamentul de birou, precum și asigurarea unui calendar realist pentru proiectele de investiții sprijinite de UE. Totuși, investițiile publice sunt prevăzute să crească substanțial în 2009 în comparație cu 2008 (atingând aproximativ 6½ % din PIB în 2009 față de 5¾% din PIB în 2008). În ceea ce privește veniturile, se așteaptă ca măsurile de eliminare a anumitor deduceri fiscale și indemnizații (în special cele cu privire la automobilele de serviciu și la deprecierea activelor reevaluate) să genereze încă 0,25% din PIB. Guvernul se angajează să continue consolidarea fiscală stimulată de măsurile privind cheltuielile și să reducă în continuare deficitul la 4,1% din PIB în 2010 și sub 3% din PIB în 2011.

În cursul executării programului, Comisia va continua să furnizeze îndrumări și consiliere autorităților române, în scopul de a asigura o corectare sustenabilă a deficitului.

b. Reforma guvernantei fiscale

Pentru sprijinirea realizării sustenabile a unor deficite bugetare mai reduse, vor fi luate măsuri de ameliorare a strategiei și procesului bugetare. Legea responsabilității fiscale va constitui o componentă cheie care va impune, printre altele, elaborarea unor proceduri îmbunătățite de programare bugetară multianuală și limitarea rectificărilor bugetare care pot fi efectuate în timpul anului și va introduce noi reguli fiscale în vederea ameliorării implementării bugetare și a respectării depline a cerințelor pactului de stabilitate și creștere (PSC). Legea prevede și înființarea unui consiliu fiscal care să furnizeze analize independente și de specialitate.

Pentru a ameliora predictabilitatea și transparența bugetară, salarizarea în sistemul bugetar va fi restructurată, inclusiv prin unificarea și simplificarea grilelor de salarizare și revizuirea sistemului de sporuri salariale. Această acțiune vizează abordarea problemelor majore ale salarizării în sistemul bugetar: sporurile dețin o pondere prea ridicată în remunerarea totală, nu există o grilă armonizată de salarizare și există foarte multe legi care reglementează salariile pentru diverse părți ale sistemului de salarizare.

Pentru a sprijini ameliorarea sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice, parametrii principali ai sistemului de pensii vor fi modificați. Schimbările vor include o evoluție spre indexarea pensiilor publice în funcție de prețurile de consum și spre limitarea cazurilor de mărire discreționară a pensiilor, împreună cu continuarea creșterii graduale a vârstei de pensionare peste cea prevăzută în planurile aprobate în prezent (în special pentru femei) și care să țină cont de evoluția speranței de viață. În plus, se vor introduce treptat contribuții pentru grupuri de angajați publici care sunt în prezent excluși de la contribuția la fondul de pensii. Programul prevede continuarea implementării celui de-al doilea pilon de pensii, cu creșteri regulate ale contribuțiilor, în conformitate cu planificarea inițială.

c. Politica sectorului financiar și monetar

Politica monetară se va concentra în continuare asupra stabilității prețurilor și a realizării țintei de inflație a BNR (care este în prezent de $3,5\% \pm 1$ procent pentru sfârșitul lui 2009). În ceea ce privește sectorul financiar, BNR va realiza teste de stres pentru bilanțurile băncilor individuale și pentru portofoliile de împrumuturi în cadrul unor scenarii diverse, în conformitate cu orientările UE privind evaluarea, care vor fi utilizate pentru evaluarea creșterilor potențiale de fonduri proprii necesare pentru a garanta că rata de solvabilitate rămâne peste 10 procente de-a lungul perioadei aferente programului. După realizarea testelor de stres, în conformitate cu angajamentul de a își sprijini în mod adecvat filialele (confirmat în declarația comună de pe 26 martie 2009) băncile mamă vor trebui să asigure, până la sfârșitul lui septembrie 2009, un nivel suficient de resurse pentru a acoperi eventualele deficite scoase în evidență de testele respective.

De asemenea, programul prevede că legislația privind procedurile de lichidare și legislația bancară vor fi modificate pentru a putea răspunde în timp util și în mod

eficace în cazul în care băncile ar trece printr-o situație dificilă. Unul dintre scopurile principale ale modificărilor va fi consolidarea puterilor administratorilor băncilor aflate sub administrare specială. În plus de soluționarea problemelor bancare, alte măsuri vizează consolidarea competențelor de remediere ale BNR, inclusiv autorizarea acestora de a solicita acționarilor principali creșterea capitalului social deținut și sprijinirea financiară a băncii și de a interzice sau limita distribuirea profitului. Supravegherea financiară va fi consolidată, în conformitate cu legislația comunitară relevantă. În plus, vor fi stabilite cerințe de raportare mai detaliată cu privire la lichidități și, la momentul potrivit, nivelul minim reglementar al ratei de adecvare a capitalului va crește de la 8 la 10 procente. De asemenea, procedurile privind activarea garantării depozitului vor fi modificate în scopul simplificării și accelerării plăților. În cadrul legislației modificate, garantarea depozitelor va fi activată în urma deciziei BNR, în decursul unei perioade de 21 de zile. În fine, pentru a garanta furnizarea suficientă de lichidități, BNR s-a angajat să extindă gama de active care pot fi acceptate drept garanție.

d. Reforme structurale

Programul economic va include și măsuri de reformă structurală, corespunzând domeniilor acoperite de recomandările specifice de țară emise de Consiliu în contextul Strategiei de la Lisabona. Reformele vor include politici care vizează ameliorarea eficienței și eficacității administrației publice, sporirea calității cheltuielilor publice, utilizarea sănătoasă și absorbția ridicată a fondurilor UE, ameliorarea mediului de afaceri și combaterea muncii la negru. Comisia contribuie, la rândul său, la dezvoltarea capacității locale prin fonduri structurale, o parte specifică a acestora fiind deja rezervată pentru asistența tehnică.

Condiționarea de politicile economice, inclusă în recomandarea Comisiei de decizie a Consiliului, se bazează pe acest program. Detaliile condiționării de politicile economice aferentă plății împrumutului UE vor fi consemnate într-un memorandum de înțelegere care urmează să fie încheiat cu autoritățile române. Acest program va fi inclus în totalitate într-o actualizare a programului de convergență al României.

Decizia propusă urmează să expire la trei ani după intrarea în vigoare. Se propune autorizarea utilizării swap-urilor pe rata dobânzii pentru operația de împrumut care finanțează creditul, în vederea asigurării flexibilității necesare în contextul actual al pieței. Pentru a proteja bugetul UE, contrapărțile unui eventual swap trebuie să aibă cea mai înaltă calitate de credit.

În conformitate cu dispozițiile propunerii Comisiei din 8 aprilie 2009 de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 332/2002 al Consiliului de înființare a unui mecanism de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre, Comisia, inclusiv Oficiul European de Luptă Antifraudă și Curtea de Conturi Europeană, poate trimite proprii funcționari sau reprezentanți legali autorizați pentru a efectua controalele sau auditurile tehnice sau financiare pe care le consideră necesare în cadrul gestionării asistenței în cauză. Se va asigura investigarea și tratarea satisfăcătoare a oricărui caz de fraudă, de corupție sau de altă activitate ilegală legată de gestionarea asistenței CE pentru balanța de plăți, care este în detrimentul intereselor financiare ale CE, presupusă sau efectivă. Toate cazurile de acest fel, precum și măsurile aferente luate de autoritățile naționale competente vor fi raportate fără întârziere Comisiei. Memorandumul de înțelegere și acordul de împrumut vor integra deja și noile dispoziții tehnice din Propunerea Comisiei de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 332/2002.

În paralel cu condiționarea de politici a acestui program, Comisia va continua să monitorizeze și progresul din domeniul reformei justiției și al luptei împotriva corupției, în temeiul mecanismului de cooperare și verificare. Durata mecanismului este independentă de durata programului de asistență. Raportul intermediar din februarie 2009 a concluzionat că este necesar ca autoritățile române să se reîncadreze pe linia dinamică a reformării sistemului judiciar și a luptei împotriva corupției, astfel încât să contrabalanseze unele regrese înregistrate în ultimele luni. Aceasta se traduce în particular prin adoptarea codurilor necesare pentru modernizarea sistemului judiciar și demonstrarea, prin tratarea rapidă a cazurilor de corupție la nivel înalt, a faptului că sistemul legal este capabil de a implementa legile în mod independent și eficient.

În plus față de condiționarea de politici, Comisia va continua și monitorizarea utilizării corecte a transferurilor UE de preaderare și de postaderare, printre altele prin evaluarea respectării regulilor și prin examinări regulate.

Recomandare de

DECIZIE A CONSILIULUI

de acordare de asistență reciprocă României

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 119,

având în vedere recomandarea Comisiei emisă în urma consultării Comitetului economic și financiar,

întrucât:

- (1) Piața financiară și cea de capital din România s-au confruntat de curând cu presiuni în creștere, care reflectă declinul economic mondial, precum și cu intensificarea îngrijorărilor cu privire la sănătatea economiei românești, în contextul existenței unui important deficit extern și al creșterii rapide a deficitului public. Presiunile asupra cursului de schimb au crescut la rândul lor și au generat un risc semnificativ pentru stabilitatea întregului sector bancar.
- (2) Drept răspuns, guvernul și Banca Națională a României (BNR) au elaborat o strategie globală de ancorare fermă a politicilor macroeconomice și de reducere a tensiunilor de pe piața financiară și au evidențiat această strategie într-o scrisoare de intenție primită de Comisie la [...]. Un element principal al programului economic este reducerea deficitului fiscal de la 5,4% din PIB în 2008 la 5,1% din PIB în 2009 și sub 3% din PIB până în 2011. Pentru sprijinirea realizării sustenabile a unor deficite bugetare mai reduse, vor fi luate măsuri de ameliorare a strategiei și procesului bugetare. Acest program economic și mai ales obiectivele sale fiscale se vor reflecta în bugetul public, precum și în programul de convergență.
- (3) Consiliul examinează cu regularitate politicile economice implementate de România, mai ales în contextul reexaminării anuale a actualizării de către România a programului de convergență și a implementării programului național de reformă, al evaluării progresului înregistrat de România în contextul raportului de convergență și al raportului anual de activitate.
- (4) Asupra finanțării externe se va exercita, în continuare, o presiune semnificativă, având în vedere că s-ar putea ca atât deficitul persistent -deși în scădere- de cont curent, cât și necesitatea de a reînnoi datoria de proporții pe termen scurt sau pe termen mai lung exprimată în valută să nu fie acoperite în totalitate de investițiile străine directe și de alte afluxuri financiare și de capital în perioada 2009-2011. Nevoile totale de finanțare până în primul trimestru din 2011 sunt estimate la aproximativ 20 miliarde EUR. Se consideră că rata de reînnoire a expunerilor în România a băncilor străine va fi de 100% imediat după acordarea asistenței mutuale, în conformitate cu angajamentul solicitat principalelor bănci străine de menținere a expunerii în România (așa cum a

fost confirmat în declarația comună a acestora de pe 26 martie 2009), în condițiile în care se presupune că rata de reînnoire a datoriei externe corporative față de companiile mamă și cea a datoriei externe a băncilor românești este de 50% în 2009. Pentru 2010 și 2011, se estimează că toate pasivele externe care ajung la scadență vor fi reînnoite în proporție de 100%, în paralel cu stabilizarea așteptată a pieței financiare și cu debutul prevăzut al relansării principalelor piețe românești de export. În afara țintei de rezerve valutare suficient de ridicate (de mai mult de 100% din datoria externă pe termen scurt rămasă la scadență), ipotezele privind alte ieșiri de capital, precum retragerile din depozitele nerezidenților, scăderea creditelor comerciale și ieșirile de capitaluri investite în portofolii sunt precaute, permițând luarea în calcul a unor rezerve suplimentare.

- (5) Autoritățile române au solicitat asistență financiară substanțială din partea UE și a altor instituții financiare internaționale, pentru a sprijini sustenabilitatea balanței de plăți și a aduce rezervele valutare la un nivel prudential.
- (6) Există o amenințare gravă la adresa balanței de plăți române, care justifică acordarea urgentă de asistență reciprocă de către Comunitate.

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Comunitatea acordă asistență reciprocă României.

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează statelor membre.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu
Președintele*

Propunere de

DECIZIE A CONSILIULUI

de acordare de asistență financiară comunitară pe termen mediu României

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene,

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 332/2002 al Consiliului² din 18 februarie 2002 de înființare a unui mecanism de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre, în special articolul 3 alineatul (2),

având în vedere propunerea Comisiei emisă în urma consultării Comitetului economic și financiar (CEF),

întrucât:

- (1) Prin Decizia [...] Consiliul a decis să acorde asistență reciprocă României.
- (2) În ciuda îmbunătățirii preconizate a contului curent, nevoile financiare externe ale României până în primul trimestru din 2011 au fost estimate în martie 2009 de Comisie, de FMI și de autoritățile române la aproximativ 20 de miliarde EUR, deoarece din cauza evoluțiilor recente de pe piața financiară, contul de capital și financiar s-ar putea deteriora în mod semnificativ.
- (3) Este oportun să se acorde României sprijin comunitar de până la 5 miliarde EUR în cadrul mecanismului de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre, instituit prin Regulamentul (CE) nr. 332/2002. Respectivul sprijin ar trebui acordat împreună cu un împrumut din partea Fondului Monetar Internațional, în valoare de 11,40 miliarde DST (aproximativ 12,95 miliarde EUR) în cadrul acordului stand-by care se preconizează că va fi aprobat la 6 mai 2009. Banca Mondială a acceptat, de asemenea, să acorde un împrumut de 1 miliard EUR României, în timp ce BEI și BERD vor furniza un sprijin suplimentar total de 1 miliard EUR.
- (4) Asistența comunitară trebuie gestionată de către Comisie. Condițiile particulare privind politicile economice asupra cărora s-a ajuns la un acord cu autoritățile române după consultarea CEF trebuie consemnate într-un memorandum de înțelegere. Prevederile financiare detaliate trebuie stabilite de Comisie în acordul de împrumut.

² JO L 53, 23.2.2002, p. 1.

- (5) Comisia trebuie să verifice, la intervale regulate, prin intermediul misiunilor și al raportărilor regulate ale autorităților române, dacă sunt îndeplinite condițiile privind politicile economice de care depinde asistența.
- (6) În cursul implementării programului, Comisia va furniza avize suplimentare privind politicile și asistență tehnică în anumite domenii specifice.
- (7) Curtea de Conturi Europeană are dreptul de a efectua controalele sau auditurile financiare pe care le consideră necesare în cadrul gestionării asistenței în cauză. Comisia, inclusiv Oficiul European de Luptă Antifraudă, are dreptul de a trimite proprii funcționari sau reprezentanți legali autorizați pentru a efectua controalele sau auditurile tehnice sau financiare pe care le consideră necesare în cadrul gestionării asistenței financiare comunitare pe termen mediu.
- (8) În paralel cu condiționarea de politici a acestui program, Comisia va continua să monitorizeze și progresul din domeniul reformei justiției și al luptei împotriva corupției, în temeiul mecanismului de cooperare și verificare. Durata mecanismului este independentă de durata programului de asistență. În plus față de condiționarea de politici, Comisia va continua și monitorizarea utilizării corecte a transferurilor UE de preaderare și de postaderare, printre altele prin evaluarea respectării regulilor și prin examinări regulate.
- (9) Este necesar să se acorde asistență în vederea sprijinirii sustenabilității balanței de plăți în România, sprijinul contribuind astfel la implementarea reușită a programului guvernamental de politici economice.

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

1. Comunitatea acordă României un împrumut pe termen mediu de maximum 5 miliarde EUR, cu o scadență medie de maximum șapte ani.
2. Asistența financiară comunitară se acordă timp de trei ani începând cu ziua următoare datei intrării în vigoare a prezentei decizii.

Articolul 2

1. Sprijinul este administrat de Comisie într-un mod compatibil cu angajamentele luate de România și cu recomandările Consiliului, în special recomandările specifice de țară în contextul implementării programului național de reformă și a programului de convergență.
2. Comisia convine, împreună cu autoritățile din România, după consultarea CEF, asupra condițiilor specifice de politici economice care însoțesc asistența financiară, după cum se prevede la articolul 3 alineatul (5). Aceste condiții se stabilesc în memorandumul de înțelegere, luându-se în considerare angajamentele și recomandările menționate la alineatul (1). Prevederile financiare detaliate se stabilesc de Comisie în acordul de împrumut.

3. Comisia verifică la intervale regulate, în colaborare cu CEF, dacă condițiile privind politicile economice sunt îndeplinite. În acest scop autoritățile române pun la dispoziția Comisiei toate informațiile necesare și cooperează pe deplin cu aceasta. CEF trebuie înștiințat de către Comisie cu privire la refinanțări posibile ale împrumuturilor sau la modificarea condițiilor financiare.
4. România este dispusă să adopte și să implementeze măsuri suplimentare de consolidare pentru asigurarea stabilității macrofinanciare, în cazul în care astfel de măsuri devin necesare în cursul programului de asistență. Autoritățile române consultă Comisia înaintea adoptării unor astfel de măsuri suplimentare.

Articolul 3

1. Sprijinul financiar comunitar este pus la dispoziția României de către Comisie în maximum cinci tranșe, a căror valoare urmează să se stabilească în memorandumul de înțelegere.
2. Prima tranșă se plătește în urma intrării în vigoare a acordului de împrumut și a memorandumului de înțelegere.
3. Dacă acest lucru este necesar în vederea finanțării împrumutului, este permisă utilizarea prudentă a swap-urilor pe rata dobânzii cu contrapărți cu cea mai înaltă calitate de credit.
4. Comisia decide cu privire la plata următoarelor tranșe după obținerea avizului CEF.
5. Plata tuturor tranșelor următoare se efectuează pe baza unei implementări satisfăcătoare a noului program economic al guvernului român, care va fi inclus în programul de convergență al României, în programul național de reformă și, în special, în condițiile specifice de politici economice menționate în memorandumul de înțelegere. Acestea includ, printre altele:
 - (a) Adoptarea unui program fiscal bine definit pe termen mediu pentru reducerea deficitului administrației publice, până în 2011, la un nivel care să nu depășească nivelul de referință din tratat, de 3% din PIB.
 - (b) Adoptarea și executarea unui buget modificat pe 2009 (până în al doilea trimestru din 2009), care vizează un deficit public de cel mult 5,1% din PIB în termeni SEC 95.
 - (c) Diminuarea cheltuielilor cu salariile din sectorul public în termeni nominali față de rezultatele din 2008, prin anularea creșterilor salariale din acest sector (totalizând 5 procente în termeni nominali) programată pentru 2009 (sau prin reduceri suplimentare de personal producând un efect echivalent) și prin reducerea locurilor de muncă din sectorul public, inclusiv prin înlocuirea parțială a angajaților care pleacă (1 din 7).
 - (d) Reducerea suplimentară a cheltuielilor cu bunurile și serviciile și a subvențiilor pentru întreprinderile publice.

- (e) Ameliorarea gestionării bugetare prin adoptarea și implementarea unui cadru fiscal obligatoriu pe termen mediu, instituirea unor limite privind rectificările bugetare care pot fi efectuate în timpul anului, inclusiv reguli fiscale și înființarea unui consiliu fiscal care să furnizeze analize independente și de specialitate.
 - (f) Restructurarea salarizării în sistemul bugetar, inclusiv prin unificarea și simplificarea grilelor de salarizare și revizuirea sistemului de sporuri.
 - (g) Schimbarea unor parametri principali ai sistemului de pensii prin evoluția spre indexarea pensiilor în funcție de prețurile de consum mai degrabă decât în funcție de nivelul salariilor, împreună cu continuarea creșterii graduale a vârstei de pensionare peste cea prevăzută în planurile aprobate în prezent, în special pentru femei, și introducerea treptată a contribuțiilor la fondul de pensii pentru grupurile de angajați publici care sunt în prezent excluși de la acestea.
 - (h) Modificarea legislației privind procedurile de lichidare și a legislației bancare pentru ca acestea să poată răspunde în timp util și în mod eficace în cazul în care băncile ar trece printr-o situație dificilă. Unul dintre scopurile principale ale modificărilor va fi consolidarea puterilor administratorilor băncilor aflate sub administrare specială. În plus de soluționarea problemelor bancare, este necesară consolidarea competențelor de remediere ale BNR, inclusiv autorizarea acestora de a solicita acționarilor principali creșterea capitalului social deținut și sprijinirea financiară a băncii și de a interzice sau limita distribuirea profitului. Supravegherea financiară va fi consolidată, în conformitate cu legislația comunitară relevantă. În plus, vor fi stabilite cerințe de raportare mai detaliată cu privire la lichidități și, la momentul potrivit, nivelul minim reglementar al ratei de acoperire a capitalului va crește de la 8 la 10 procente. De asemenea, procedurile privind activarea garantării depozitului trebuie să fie modificate în scopul simplificării și accelerării plăților. În cadrul legislației modificate, garantarea depozitelor va fi activată în urma deciziei BNR, în decursul unei perioade de 21 de zile. În fine, pentru a garanta furnizarea suficientă de lichidități, BNR s-a angajat să extindă gama de active care pot fi acceptate drept garanție.
 - (i) Măsuri de reformă structurală în domeniile acoperite de recomandările specifice de țară emise în contextul Strategiei de la Lisabona. Acestea vor include măsuri pentru ameliorarea eficienței și eficacității administrației publice, sporirea calității cheltuielilor publice, utilizarea sănătoasă și absorbția ridicată a fondurilor UE, conducând la reducerea sarcinilor administrative, fiscale și juridice la care sunt supuse întreprinderile și la combaterea muncii la negru, având ca urmare lărgirea bazei de impozitare.
6. Pentru a asigura realizarea armonioasă a condiționalității programului și pentru a contribui la reducerea dezechilibrelor într-un mod sustenabil, Comisia va continua să furnizeze îndrumări și consiliere cu privire la reformele fiscale, structurale și ale pieței financiare.
7. România deschide un cont special la Banca Națională a României în vederea gestionării asistenței financiare comunitare pe termen mediu.

Articolul 4

Prezenta decizie se adresează României.

Articolul 5

Prezenta decizie se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu
Președintele*

FIȘĂ DE IMPACT BUGETAR

(conform articolului 16 din regulamentul intern)

DOMENIUL DE POLITICĂ: TITLUL 01 – AFACERI ECONOMICE ȘI FINANCIARE

ACTIVITATE: OPERAȚIUNI ȘI INSTRUMENTE FINANCIARE

TITLUL ACȚIUNII: ASISTENȚĂ FINANCIARĂ COMUNITARĂ PE TERMEN MEDIU PENTRU ROMÂNIA

1. TITLUL PROPUNERII: RUBRICA BUGETARĂ ÎN CAUZĂ ȘI TITLUL

01 04 01 01 garanția CE pentru împrumuturile comunitare contractate pentru sprijinul privind balanța de plăți

2. BAZĂ LEGALĂ:

Articolul 119 CE și articolul 308 CE; Regulamentul (CE) nr. 332/2002 al Consiliului din 18 februarie 2002.

3. CIFRE GLOBALE PENTRU EXERCITIUL FINANCIAR (ÎN EURO)

Această rubrică constituie structura pentru garanția acordată de Uniunea Europeană. Ea va permite Comisiei să onoreze datoria (principalul, dobânda și alte costuri) în cazul incapacității de plată a debitorului (România).

Linia bugetară („p.m.”) corespunzătoare garanției bugetare se va activa doar în cazul unei mobilizări efective a garanției. Se preconizează că, în mod normal, garanția bugetară nu va fi mobilizată.

3.a – Exercițiul curent

Nu se aplică

		CA
Credit inițial pentru exercițiul financiar (buget)		
Transferuri		
Credit suplimentar		
Credit total		
Credite deja rezervate printr-un alt program de lucru		
Sold disponibil		

Sumă pentru acțiunea propusă		
-------------------------------------	--	--

3b – Reportări

Nu se aplică

		CA
Reportări		
Credite deja rezervate printr-un alt program de lucru		
Sold disponibil		
Sumă pentru acțiunea propusă		

3c – Următorul exercițiu financiar

Nu se aplică

		CA
Credit inițial pentru exercițiul financiar (buget)		p.m.
Transferuri		
Credit suplimentar		
Credit total		
Credite deja rezervate printr-un alt program de lucru		
Sold disponibil		
Sumă pentru acțiunea propusă		p.m.

4. DESCRIEREA ACȚIUNII

Asistența financiară pe termen mediu propusă spre a fi acordată României constă într-un împrumut comunitar (care urmează să fie finanțat prin împrumuturi comunitare pe piețele internaționale de capital) în valoare de 5 miliarde EUR. Acesta va fi plătit în cadrul unui pachet internațional de finanțare, în special printr-un împrumut din partea FMI de 11,40 miliarde DST (aproximativ 12,95 miliarde EUR) sprijinit prin mecanismul stand-by. Banca Mondială s-a angajat să plătească o sumă totală de 1 miliard EUR, în timp ce BEI și BERD vor furniza, de asemenea, o sumă

totală de 1 miliard EUR. Ajutorul financiar comunitar pe termen mediu acordat României este menit să sprijine sustenabilitatea balanței de plăți a României care este grav amenințată și prin aceasta să sprijine, de asemenea, noul program economic al guvernului care își propune, printre altele, să restabilească încrederea investitorilor și să reducă tensiunile resimțite recent pe piețele financiare. În același timp, acest sprijin contribuie la stabilitatea financiară care depășește granițele țării beneficiare, date fiind importanțele legături internaționale (inclusiv interbancare). Noul pachet economic sprijinit astfel include o reducere accelerată a deficitului în perioada 2009-2011, care ar conduce la o scădere a necesarului de finanțare al guvernului. În fine, asistența administrată de Comisie, pe baza consultărilor Comitetului economic și financiar, este un mijloc de a garanta că UE continuă să se implice îndeaproape în modelarea politicilor economice din România și că aceste politici sunt coerente cu angajamentele României față de UE și cu recomandările Consiliului, mai ales în ceea ce privește implementarea programului național de reformă, precum și a programului de convergență.

La 26 martie 2009, instituțiile mamă ale celor mai mari 9 bănci străine de pe piața românească s-au angajat împreună să își mențină expunerea globală în România de-a lungul perioadei aferente programului și au fost de acord să își sprijine filialele din România pentru ca acestea să își mențină buna poziție financiară actuală pe tot parcursul perioadei de turbulență a pieței și de încetinire economică. Împreună cu asistența oferită de Comunitate, FMI, Banca Mondială, BEI și BERD, prezenta declarație evidențiază caracterul complex al sprijinului acordat autorităților române.

Împrumuturile comunitare obținute pe piețele de capital sau de la instituțiile financiare în scopul extinderii împrumutului acordat României sunt acoperite de garanția comunitară. Împrumutul este obținut pe piețele de capital sau de la instituții financiare. Quantumul împrumuturilor care vor fi acordate României se ridică la 5 miliarde EUR.

Structura garanției oferite de Uniunea Europeană îi va permite Comisiei să onoreze datoria în caz de neplată din partea României.

Pentru a-și onora obligațiile, Comisia ar putea recurge la propriile rezerve de lichidități pentru a onora provizoriu datoria. În acest caz, se aplică articolul 12 din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1150/2000 al Consiliului din 22 mai 2000 privind punerea în aplicare a Deciziei 2000/597/CE, Euratom referitoare la sistemul resurselor proprii ale Comunităților (JO L 130, 31.5.2000, p. 1).

5. METODA DE CALCUL ADOPTATĂ

Nu se aplică.

6. SCADENȚARUL PLĂȚILOR (ÎN EURO)

Nu se aplică.

Denumire a rubricii	Credite		Plăți				
			Anul n	Anul n+1	Anul n+2	Anul n+3	Exercițiile financiare următoare
	Anul n						
	Anul n+1						
	Anul n						
	Anul n+1						
	Total						